

Tabel 8. Navne på (præfikser for) udvalgte substituentgrupper afledt af (stam)hydrider ^{1) - 4)}

Formel, evt. forkortelse	Navn
BH ₂ -	boranyl
CH ₃ -, Me	methyl (afkortning af methanyl ⁵⁾)
SiH ₃ -	silyl (afkortning af silanyl ⁵⁾)
GeH ₃ -	germyl (afkortning af germanyl ⁵⁾)
SnH ₃ -	stannyl (afkortning af stannanyl ⁵⁾)
NH ₂ -	amino, azanyl
PH ₂ -	phosphanyl ⁶⁾
PH ₄ -	λ ⁵ -phosphanyl ⁶⁾
BH=	boranyliden
-BH-	borandiyl
CH ₂ =	methyliden, methanyliden
-CH ₂ -	methylen, methandiyl, methano (som bro ⁷⁾)
CH≡	methylidyn, methanylidyn
-CH=	methanylyliden, metheno (som bro ⁷⁾)
-CH<	methantriyl, metheno (som bro ⁷⁾)
-C<	methantetrayl, methyno (som bro ⁷⁾)
-SiH ₂ -	silandiyl
NH=	azanyliden, imino
-NH-	azandiyl, imino, epimino (som bro ⁷⁾)
N≡	azanylidyn
-N=	azanylyliden, nitrilo
-N<	azantriyl, nitrilo
PH=	phosphanyliden ⁶⁾
-PH-	phosphandiyl ⁶⁾ , phosphano (som bro ⁷⁾)
HO-	hydroxy
-O-	oxy, epoxy (som bro ⁷⁾)
O=	oxo
HS-	sulfanyl
-S-	sulfandiyl, epithio (som bro ⁷⁾)
S=	thioxo, sulfanyliden
HSe-	selanyl

Formel, evt. forkortelse	Navn
–Se–	selandiyl, episelena (som bro ⁷⁾)
Se=	selenoxo, selanyliden
CH ₃ CH ₂ –, Et	ethyl (afkortning af ethanyl ⁵⁾)
CH ₂ =CH–	vinyl, ethenyl
CH≡C–	ethynyl
CH ₃ CH=	ethyliden, ethanyliden
CH ₃ CH<	ethan-1,1-diyl
–CH ₂ CH ₂ –	ethylen, ethan-1,2-diyl, ethano (som bro ⁷⁾)
–CH=CH–	ethen-1,2-diyl, etheno (som bro ⁷⁾)
CH ₂ =C=	vinyliden, ethenyliden
CH ₃ C≡	ethylidyn, ethanylidyn
CH ₃ C<	ethan-1,1,1-triyl
–CH ₂ CH<	ethan-1,1,2-triyl, ethan[1,1,2]triyl (som bro ⁷⁾)
SiH ₃ SiH ₂ –	disilanyl ⁵⁾
H ₂ NNH–	hydrazino, diazanyl, hydrazinyl
–NHNH–	diazan-1,2-diyl, diazano (som bro ⁷⁾)
–N=N–	azo ⁸⁾ , diazendiyl, diazeno (som bro ⁷⁾)
=N–N=	azino, diazan-1,2-diyliden
H ₂ N–N=	diazanyliden, hydrazono
H ₂ N–N<	diazan-1,1-diyl
HOO–	hydroperoxy, dioxidanyl
–OO–	peroxy, dioxidandiyl, epidioxy (som bro ⁷⁾)
HSS–	disulfanyl
–SS–	disulfandiyl, epidithio (som bro ⁷⁾)
CH ₃ CH ₂ CH ₂ –	propyl, propan-1-yl
CH ₃ CH(CH ₃)–	isopropyl, propan-2-yl, 1-methylethyl
CH ₂ =CH–CH ₂ –	allyl, prop-2-en-1-yl
C ₃ H ₅ –	cyclopropyl (afkortning af cyclopropanyl ⁵⁾)
CH ₂ =C(CH ₃)–	isopropenyl, prop-1-en-2-yl, 1-methylvinyl
–CH ₂ CH ₂ CH ₂ –	trimethylen ⁹⁾ , propan-1,3-diyl, propano (som bro ⁷⁾)
CH ₃ CH(CH ₂ –)–	propylen ¹⁰⁾ , propan-1,2-diyl, 1-methylethylen
CH ₃ CH ₂ CH=	propyliden, propan-1-yliden
CH ₃ CH ₂ CH<	propan-1,1-diyl

Formel, evt. forkortelse	Navn
$(\text{CH}_3)_2\text{C}=\text{}$	isopropyliden ¹¹⁾ , propan-2-yliden, 1-methylethyliden
$(\text{CH}_3)_2\text{C}<$	propan-2,2-diyl, 1-methylethan-1,1-diyl
$\text{CH}_2=\text{CHCH}=\text{}$	allyliden, prop-2-en-1-yliden
$\text{CH}_2=\text{CHCH}<$	prop-2-en-1,1-diyl
$-\text{CH}=\text{CHCH}_2-$	prop-1-en-1,3-diyl, prop[1]eno (som bro ⁷⁾)
$\text{C}_3\text{H}_4=\text{}$	cyclopropyliden, cyclopropan-1-yliden
$\text{C}_3\text{H}_4<$	cyclopropan-1,1-diyl
$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{C}\equiv$	propylidyn, propanylidyne
$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{C}<$	propan-1,1,1-triyl
$\text{CH}_2=\text{CHC}\equiv$	allylidyn, prop-2-en-1-ylidyn
$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2-$, Bu	butyl, butan-1-yl
$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}(\text{CH}_3)-$, <i>s</i> -Bu	<i>sec</i> -butyl, butan-2-yl, 1-methylpropyl
$(\text{CH}_3)_2\text{CHCH}_2-$, <i>i</i> -Bu	isobutyl, 2-methylpropyl
$(\text{CH}_3)_3\text{C}-$, <i>t</i> -Bu	<i>tert</i> -butyl, 1,1-dimethylethyl, 2-methylpropan-2-yl
C_4H_7-	cyclobutyl (afkortning af cyclobutanyl ⁵⁾)
$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}=\text{}$	butyliden, butan-1-yliden
$-\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2-$	tetramethylen ⁹⁾ , butan-1,4-diyl, butano (som bro ⁷⁾)
$\text{C}_4\text{H}_6=\text{}$	cyclobutyliden
$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{C}\equiv$	butylidyn, butanylidyne
$\text{CH}_3(\text{CH}_2)_3\text{CH}_2-$	pentyl, pentan-1-yl
$(\text{CH}_3)_2\text{CHCH}_2\text{CH}_2-$	isopentyl, 3-methylbutyl
$\text{CH}_3\text{CH}_2\text{C}(\text{CH}_3)_2-$	<i>tert</i> -pentyl, 2-methylbutan-2-yl, 1,1-dimethylpropyl
C_5H_9-	cyclopentyl (afkortning af cyclopentanyl ⁵⁾)
$(\text{CH}_3)_3\text{CCH}_2-$	neopentyl, 2,2-dimethylpropyl
C_5H_5- , Cp	cyclopentadienyl (...-1,3-dien-1-yl eller ...-2,4-dien-1-yl)
$\text{C}_6\text{H}_{11}-$, Cy	cyclohexyl (afkortning af cyclohexanyl ⁵⁾)
C_6H_5- , Ph	phenyl, benzenyl
$\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}_2-$, Bzl	benzyl, phenylmethyl
$\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}_2\text{CH}_2-$	phenethyl, 2-phenylethyl
$\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}=\text{CH}-$	styryl, 2-phenylvinyl, 2-phenylethenyl
$(\text{C}_6\text{H}_5)_2\text{CH}-$	benzhydryl, diphenylmethyl
$\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}=\text{CHCH}_2-$	cinnamyl, 3-phenylallyl, 3-phenylprop-2-en-1-yl
$(\text{C}_6\text{H}_5)_3\text{C}-$	trityl, triphenylmethyl
$\text{CH}_3\text{C}_6\text{H}_4-$	tolyl (<i>o</i> -, <i>m</i> -, <i>p</i> -), 2-, 3- og 4-methylphenyl
$2,4,6-(\text{CH}_3)_3\text{C}_6\text{H}_2-$	mesityl, 2,4,6-trimethylphenyl

Formel, evt. forkortelse	Navn
$-\text{C}_6\text{H}_4-$	phenylen (<i>o</i> -, <i>m</i> -, <i>p</i> -); benzen-1,2-diyl, -1,3-diyl, -1-4-diyl; [1,2]benzeno osv. (som bro ⁷⁾)
$\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}=\text{}$	benzyliden ¹¹⁾ , phenylmethyliden
$\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}<$	phenylmethylen
$\text{C}_6\text{H}_5\text{C}\equiv$	benzylidyn, phenylmethylidyn
$\text{C}_6\text{H}_5\text{C}\leq$	phenylmethantriyl
Følgende afkortede/modificerede former tillades anvendt i de her angivne betydninger¹²⁾:	
adamantyl	adamantanyl ¹³⁾
anthryl	anthracenyl ¹³⁾
bornyl	bornanyl ^{13) 14)}
furfuryl	furan-2-ylmethyl ¹⁵⁾
furyl (2- og 3-)	furan-2-yl, hhv. -3-yl ¹⁵⁾
isoquinolyl	isoquinolinyl ¹⁵⁾
morpholino	morpholin-4-yl ¹⁵⁾
naphthyl	naphthalenyl ¹³⁾
phenanthryl	phenanthrenyl ¹³⁾
piperidino	piperidin-1-yl
piperidyl (1-, 2-, 3- og 4-)	piperidin-1-yl, -2-yl, -3-yl og -4-yl ¹⁵⁾
pyridyl	pyridinyl ¹⁵⁾
quinolyl	quinolinyl ¹⁵⁾
thenyl	thiophen-2-ylmethyl ¹⁵⁾
thienyl (2- og 3-)	thiophen-2-yl, hhv. -3-yl ¹⁵⁾

- 1) Se tabel 9, 10, 11 for flere substituentgruppenavne, herunder navne på substituentgrupper som er eller indholder karakteristiske grupper. Hydrocarbylgruppenavnene i tabel 8 kan også anvendes som ligandbetegnelser, jf. Ⓢ 2.6. Enkelte af substituentgrupperne er ikke afledt af stamhydrider ved fjernelse af hydrogenatomer; det gælder fx *tert*-butyl (isobutan er ikke stamhydrid, Ⓢ 3.2.1) og thenyl (2-methylthiophen er ikke stamhydrid, Ⓢ 3.2.2).
- 2) Navne i tabel 8, som ender på 'yl', kan også bruges om de tilsvarende radikaler, medmindre disse udtrykkeligt er navngivet anderledes i tabel 17.
- 3) IUPAC giver en række muligheder ud over de her nævnte for at anvende endelserne 'ylden' og 'ylidyn' i forbindelse med etablerede ikke-systematiske substituentgruppenavne, eksempelvis cinnamylidyn, benzhydryliden. Man kan dog altid navngive helsystematisk, in casu således 3-phenylprop-2-en-1-ylidyn, hhv. diphenylmethyliden.
- 4) Hos IUPAC er de ikke-systematiske substituentgruppenavne klassificeret i tre kategorier: dem, hvori en vilkårlig substitution tillades (fx allyl: man kan danne afledninger som 2-phenylallyl og 3-chlorallyl); dem, hvori kun visse substitutioner tillades (fx cinnamyl, hvori kun ringsubstitution tillades); og dem, hvori ingen substitution tillades (fx isobutyl). Denne i øvrigt noget uoverskuelige klassifikation er udeladt her, og det anbefales, at man ved substitution i substituentgrupperne anvender fuldt systematiske navne, altså fx 2-phenylprop-2-en-1-yl, hhv. 3-chlorprop-2-en-1-yl for de to allyleksempler ovenfor.
- 5) Den afkortede form foretrækkes. Påpasselighed er nødvendig ved anvendelse af den lange form i forbindelse med multiplikative præfikser: disilanyl betyder noget andet end di(silanyl), der i øvrigt bedre kaldes bis(silanyl). Jf. tabel 17, fodnote 21.
- 6) Tilsvarende for As, Sb, Bi (ud fra arsan, stiban, bismuthan, hhv. λ^5 -arsan, -stiban og -bismuthan).
- 7) Broer skal her forstås som substituentgrupper, der forbinder positioner i kæder eller i ringsystemer, ikke i koordinationsnomenklaturforstand (jf. Ⓢ 2.4).
- 8) IUPAC har i [4] forladt dette præfiks, men betegner dog anvendelse af det som et endnu »acceptabelt alternativ« til diazennavnene.

-
- 9) Præfikserne trimethylen, tetramethylen, pentamethylen osv. har vundet hævd i koordinationsnomenklatur og anførtes ligefrem som foretrukne i [2a]. I [4] er IUPAC på vej væk fra dem undtagen til »særlige anvendelser«.
 - 10) Præfikset propylen anførtes i [2a] som foretrukken betegnelse, men forekommer slet ikke i [4].
 - 11) Disse substituentgruppenavne tillades undtagelsesvis anvendt i en række tilfælde [geminale dialkoxy- og bis(acyloxy)forbindelser], hvor der ikke er tale om dobbeltbindinger, fx 1,2-*O*-isopropyliden- α -D-glucofuranose, benzyliden-diacetat. Det konsekvente ville være at bruge propan-2,2-diyl, hhv. phenylmethylen i sådanne tilfælde.
 - 12) Hvis positionen af den frie valens ikke er specificeret, er det underforstået, at den kan sidde i en hvilken som helst af de mulige positioner, altså indgangen ved naphthyl skal fx forstås sådan, at 1-naphthyl betyder naphthalen-1-yl og 2-naphthyl betyder naphthalen-2-yl. Bemærk, at den numeriske lokant sættes *foran de afkortede former*.
 - 13) Se tabel 5 for strukturen af den tilgrundliggende stamforbindelse.
 - 14) Præfikset bornyl forekommer ikke eksplicit i [4]. I [2a] nævntes 2-bornyl. Det forekommer rimeligt at tillade den afkortede form for alle positioner af den frie valens.
 - 15) Se tabel 6 eller 7 for strukturen af den tilgrundliggende stamforbindelse.